

References:

1. Приходько А. М. Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики. Запоріжжя : Прем'єр, 2008. 332 с.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-227-2-76>

**ETYMOLOGY OF CONCESSIVE MARKERS
IN OLD GERMANIC LANGUAGES**

**ЕТИМОЛОГІЯ МАРКЕРІВ ПОСТУПКИ
У ДАВНЬОГЕРМАНСЬКИХ МОВАХ**

Tuhai O. M.

*Doctor of Philosophy in Philology,
Senior Lecturer at the Department
of Germanic Philology
Borys Grinchenko
Kyiv University
Kyiv, Ukraine*

Турай О. М.

*доктор філософії з філології,
старший викладач кафедри
германської філології
Київський університет
імені Бориса Грінченка
м. Київ, Україна*

У нашому дослідженні схарактеризовано спільні та відмінні етимологічні риси маркерів уведення поступальної дії в підрядному реченні поступки у давньогерманських мовах (готська, давньоскандинавська, давньосаксонська, давньоанглійська, давньофризська, давньо- / середньовісхньонімецька мови).

У давньогерманських мовах в складному реченні семантична реалізація маркерів поступки відбувалася на рівні поєднувальних конекторів *peah / thoh / thogh / þōt / doh* та інші у різних напрямках маркування субординативної клаузи, а саме в ініціальній, медіальній та кінцевій позиціях.

За походженням сучасний англійський сполучник поступки *though / although* (хоча, проте) має скандинавське значення та походить від англо-саксонських сполучників (Anglo-Saxon) *ðēah, ðēh*, середньоанглійських сполучників *thogh, theigh*, де прагерманським типом виступає як основа слово-зв'язка *thau-h* – в якому флексія *-h* вважається енклітиком, а частка *thau-* – це основа вказівного займенника *that* [6, с. 554]. У давніх германських мовах конектор уведення поступальної дії мав наступну реалізацію [5, с. 763; 6, с. 554; 3; 8]:

1) давньоскандинавська мова (Old Norse) – *poh* / *pōt* / *pō*; 2) давньосаксонська мова (Old Saxon) – *thoh*; 3) давньофризька мова (Old Frisian) – *thāch*; 4) давньоверхньонімецька мова (Old High German) – *doh*; 5) середньоверхньонімецька мова (Middle High German), сучасні голландська / німецька, данська, шведська мови (Dutch / German, Danish, Swedish) – *doch* / *dog* / *dock*; 6) готська мова (Gothic) – *pauh* / *thauh* / *ap=þan* / *jabai* / *þauh-jabá*; 7) давньоанглійська мова (Old English) – *peah* (*pe*) із граматиалізацією в середньоанглійській мові (Middle English) як сполучник *thogh*, *though*.

У нашому дослідженні складних речень із підрядним реченням поступки в давніх германських мовах засвідчуємо актуалізацію сполучників уведення поступальної дії вибірково в наступних прикладах:

(1) двн.-англ. (Old English): Beowulf Geata, ær he on bed stige: “No ic me an herewæsmun hnagan talige, guþgeweorca, þonne Grendel hine; forþan ic hine sweorde swebban nelle, aldre beneotan, **peah** ic eal mæge”. – Beowulf Geat, ere the bed be sought: “Of force in fight no feebler I count me, in grim war-deeds, than Grendel deems him. Not with the sword, then, to sleep of death his life will I give, **though** it lie in my power” (“Beowulf” / “Beowulf and Judith” 676–680) [1; 2].

(2) двн.-сканд. (Old Norse): “Sunr es betri, **þōt** sē sīþ of alinn ept genginn guma; sjaldan bautarsteinar standa brautu nær, nema reisi niþr at niþ”. – “A son is better, **though** late he be born, And his father to death have fared; Memory-stones seldom stand by the road Save when kinsman honors his kin” (“Poetic Edda”, Hovamol, The Ballad of the High One, Verse 72) [4, с. 67].

(3) готськ. (Gothic): “jah ni wilda laggai hueilai. Afarupþan þata qarþ in sis silbin: **jabai** jah guþ ni og jah mannan ni aista, ... ». – “And he would not for a while: but afterward he said within himself, **Though** I fear not God, nor regard man; ... » (“Wulfila Bible”, Luke, 18:4) [9].

(4) двн.-фризьк. (Old Frisian): “Ac willath hini sina friond eta withon ur-tia, sa hach thet kind thenne framde man mith sine fia te kapande, ther mith him gunge to tha without stonda, and halde iuen-godene del ediles lauon; **thach** thet kind se wel ena halua kni bi-efta” (Corpus of Old East Frisian Texts: OFr.Corp., Londriucht, VI) [7].

(5) двн.-сакс. (Old Saxon): “sô thar an them uuiha gisprak engil thes alouualdon: uuarð ald gumo sprâca bilôsit, thoh he spâhan hugi bâru an is breostun” (Heliand: Heliand III, Verse 171–174) [7].

(6) двн.-в.-нім. (Old High German): “**Dôh** er îo in_suêibe sî. ratio bechênnet uuêenne er nesuêibôt. Sî tûtôt fône îmo sûs ketânen sillogismus”

(Notker der Deutscher: Martianus Capella, De nuptiis: Notker, Mart.Cap., I (33, 4, Sang._872:4-5) [7].

З огляду на вищезазначене, ми можемо стверджувати, що сполучники поступки у давніх германських мовах мали спільні та відмінні риси походження. Так, спільні ознаки характеризуємо спільним кореневим значенням прагерманської або тевтонської морфемі *thau*, проте відмінні риси окреслюємо чередуванням перших фонем як *p / th / d / j*, редукцією фонемі [ou] на фонему [o] в окремих мовах завдяки втраті наголосу та виразності.

Література:

1. Beowulf / trans. by F. B. Gummere. Harvard Classics. Vol. 49. Collier, 1910. URL: <https://rpo.library.utoronto.ca/content/beowulf-1> (last accessed: 26.07.2022).
2. Beowulf and Judith / ed. by E. V. K. Dobbie. Anglo-Saxon Poetic Records 4. New York, 1953. URL: <https://rpo.library.utoronto.ca/content/beowulf-1> (last accessed: 26.07.2022).
3. Bosworth J. An Anglo-Saxon dictionary. Ed. by T. Northcote Toller. Manchester : Oxford University Press, 1898. 1302 p.
4. Hildebrand K., Gering H. & Bellows H. A. Poetic Edda. Old Norse – English diglot. Melbourne: Australia, 2011. 761 p.
5. Klein E. A comprehensive etymological dictionary of the English language. Unabridged, one-volume edition. Amsterdam – Tokyo : Elsevier, 1971. 844 p.
6. Skeat Walter W. A concise etymological dictionary of the English language. New York : The Putnam Publishing Group, 1980. 656 p.
7. Thesaurus Indogermanischer Text- und Sprachmaterialien. Titus. URL: <https://titus.uni-frankfurt.de/indexe.htm> (last accessed: 26.07.2022).
8. Wright J. Grammar of the Gothic language. 2-nd ed. Oxford : Oxford University Press. 1966, 366 p.
9. Wulfila Bible. URL: <https://wulfila.verbix.com/book/Luke.html> (last accessed: 26.07.2022).